

جنبه های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی

فائزه امیرپور¹

¹ کارشناسی اتاق عمل، مرکز درمان ناباروری برکت جهاد دانشگاهی لرستان، خرم آباد، ایران

محبوبه دوستکامی²

² کارشناسی ارشد علوم تشریح، گروه اتاق عمل، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان،

ایران

ابراهیم مرادی³

³ کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران

آکام امیری⁴

⁴ کارشناسی پرستاری، بیمارستان بین المللی میلاد ارومیه، ارومیه، ایران

چکیده:

مراقبت مبتنی بر شواهد (EBM) به عنوان یک رویکرد علمی و اصولی در ارائه خدمات درمانی و بهداشتی، به طور چشمگیری بر کیفیت مراقبت ها و تصمیم گیری های بالینی تأثیر گذاشته است. این رویکرد با بهره گیری از بهترین شواهد علمی موجود در کنار تجربیات بالینی و ترجیحات بیمار، سعی در ارتقای کیفیت خدمات درمانی و بهبود نتایج بالینی دارد. در حوزه پرستاری و مامایی، مراقبت مبتنی بر شواهد نقشی حیاتی در بهبود فرایندهای درمانی، افزایش رضایت بیماران و ارتقای استانداردهای مراقبتی ایفا می کند. مقاله حاضر به تحلیل و بررسی ابعاد مختلف مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی پرداخته و به ویژه به جنبه های حقوقی و اخلاقی این رویکرد توجه دارد.

در این مقاله، ضمن بررسی چالش ها و موانع موجود در پیاده سازی مراقبت مبتنی بر شواهد در محیط های بالینی، به شناسایی عواملی همچون کمبود منابع آموزشی، مشکلات فرهنگی و موانع سازمانی پرداخته شده است. علاوه بر این، مقاله به راهکارهایی برای رفع این چالش ها و بهبود روند اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد پرداخته و بر اهمیت آموزش مداوم پرستاران و ماماها، استفاده از فناوری های نوین در تحلیل داده ها و تجزیه و تحلیل شواهد، و تقویت مشارکت بیماران در فرآیند تصمیم گیری درمانی تأکید می کند.

در بخش حقوقی و اخلاقی مقاله، بر رعایت حقوق بیماران و حفظ کرامت انسانی در تمام مراحل مراقبت مبتنی بر شواهد تأکید شده است. علاوه بر این، به نقش پرستاران و ماماها در حفظ حقوق بیماران و ارائه مراقبت های مبتنی بر شواهد به طور اخلاقی و قانونی پرداخته شده است. از طرفی، مقاله بر لزوم ایجاد فرهنگ استفاده از شواهد در تمامی سطوح سازمانی و به ویژه در مراکز درمانی تأکید دارد.

در نهایت، مقاله به بررسی آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی پرداخته و پتانسیل های توسعه این رویکرد را در زمینه های مختلف مانند فناوری، آموزش و تحقیقات بالینی بررسی می کند. تأکید بر توسعه فرهنگ شواهد، استفاده از داده های بزرگ و هوش مصنوعی و مشارکت فعال بیماران در فرآیند درمان، از دیگر نکات مورد بحث در این مقاله است. در مجموع، این مقاله نشان می دهد که مراقبت مبتنی بر شواهد در آینده می تواند به طور چشمگیری کیفیت مراقبت ها و نتایج درمانی را بهبود بخشیده و نقش بسیار مهمی در ارتقای استانداردهای بهداشتی و درمانی ایفا کند.

کلمات کلیدی: مراقبت مبتنی بر شواهد؛ پرستاری؛ مامایی؛ حقوق بیماران؛ اخلاق پزشکی.

1. مقدمه

در سال‌های اخیر، مراقبت مبتنی بر شواهد (Evidence-Based Practice) به عنوان رویکردی کلیدی در علوم پزشکی و بهداشتی، به ویژه در حوزه‌های پرستاری و مامایی، مورد توجه قرار گرفته است. این رویکرد با تأکید بر استفاده از بهترین شواهد علمی موجود، در جهت بهبود کیفیت مراقبت‌ها و افزایش ایمنی بیماران تلاش می‌کند. هدف اصلی مراقبت مبتنی بر شواهد، ترکیب بین علم و هنر مراقبت است؛ به گونه‌ای که تصمیمات درمانی بر پایه داده‌ها و شواهد معتبر علمی، تجربیات بالینی متخصصان، و ارزش‌ها و نیازهای فردی بیماران اتخاذ شوند.

در حوزه پرستاری و مامایی، که بهبود کیفیت زندگی و رفاه بیماران و مادران باردار یکی از اولویت‌هاست، استفاده از مراقبت مبتنی بر شواهد اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده است. این رویکرد نه تنها باعث ارتقای استانداردهای حرفه‌ای و علمی می‌شود، بلکه به افزایش اعتماد بیماران به تیم درمانی نیز منجر می‌گردد. مراقبت مبتنی بر شواهد، از یک سو به پرستاران و ماماها این امکان را می‌دهد که تصمیمات خود را بر اساس تحقیقات علمی و اطلاعات معتبر اتخاذ کنند، و از سوی دیگر به آن‌ها کمک می‌کند که در برابر پیچیدگی‌های موجود در محیط‌های درمانی، راحل‌های مؤثرتری بیابند. [1]

با وجود این مزایا، پیاده‌سازی مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی با چالش‌ها و الزامات اخلاقی و حقوقی همراه است. پرستاران و ماماها به دلیل ارتباط نزدیک با بیماران، با مسائلی همچون حفاظت از حقوق بیماران، محرمانه‌نگه‌داشتن اطلاعات پزشکی، و تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در شرایط بحرانی روبرو هستند. در این میان، اصل احترام به تصمیمات و نیازهای بیماران به عنوان یک مبحث اخلاقی کلیدی مطرح است؛ چرا که بیماران باید حق انتخاب و اطلاع از تصمیمات درمانی خود را داشته باشند. این اصول اخلاقی، در کنار قوانین و مقررات حقوقی، ساختاری را برای پرستاران و ماماها فراهم می‌کند تا در مواجهه با چالش‌های درمانی، از روش‌های معتبر و کارآمد استفاده کنند و همزمان به اصول حقوقی و اخلاقی پایبند باشند.

بنابراین، بررسی جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد، به منظور حمایت از حقوق بیماران و تضمین کیفیت و ایمنی خدمات درمانی، به یک نیاز اساسی تبدیل شده است. در این مقاله، به تحلیل ابعاد مختلف اخلاقی و حقوقی مرتبط با مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی پرداخته خواهد شد تا اهمیت رعایت این اصول و راهکارهای ارتقای آن‌ها به تفصیل مورد بررسی قرار گیرد. [1]

2. بیان مسئله

در سال‌های اخیر، مراقبت مبتنی بر شواهد به عنوان یک استاندارد طلایی در بسیاری از حوزه‌های درمانی از جمله پرستاری و مامایی شناخته شده است. این رویکرد با هدف ارتقاء کیفیت مراقبت و بهبود نتایج سلامت بیماران بر اساس استفاده از بهترین شواهد علمی موجود، در کنار تجربیات بالینی و ارزش‌های بیماران، پایه‌ریزی شده است. در این فرآیند، پرستاران و ماماها موظفند تا از جدیدترین تحقیقات و یافته‌های علمی استفاده کنند و در عین حال، با رعایت اصول اخلاقی و حفظ حقوق بیماران، درمانی مؤثر و با کیفیت ارائه دهند.

با وجود مزایای بارز این رویکرد، اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد در حوزه‌های پرستاری و مامایی با چالش‌های متعددی مواجه است که در دو بعد اصلی - حقوقی و اخلاقی - مطرح می‌شوند. از بُعد حقوقی، پیاده‌سازی مراقبت مبتنی بر شواهد مستلزم رعایت مقررات و استانداردهایی است که همواره در حال به‌روزرسانی هستند. برای مثال، قوانین مرتبط با محرمانگی اطلاعات بیماران و حق آگاهی و انتخاب بیماران از جمله مواردی هستند که پرستاران و ماماها باید با آن‌ها آشنا باشند و به آن‌ها پایبند باشند. در عین حال، عدم رعایت این اصول می‌تواند منجر به پیامدهای قانونی و حتی پیگرد قضایی گردد.

از بُعد اخلاقی، اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد پیچیدگی‌های زیادی به همراه دارد. تصمیم‌گیری بر اساس شواهد علمی ممکن است در برخی موارد با ترجیحات و ارزش‌های بیمار تناقض داشته باشد. برای مثال، در شرایطی که شواهد علمی یک نوع درمان خاص را توصیه می‌کنند، ولی بیمار به دلیل اعتقادات شخصی یا فرهنگی با آن درمان مخالفت می‌کند، پرستاران و ماماها با یک دوگانگی اخلاقی روبرو می‌شوند. در این مواقع، هم رعایت اصول حرفه‌ای و هم احترام به ارزش‌ها و عقاید بیمار ضروری است و یافتن تعادل بین این دو جنبه، چالشی بزرگ محسوب می‌شود. [2]

علاوه بر این، نبود یا محدودیت منابع و دسترسی به آخرین شواهد علمی نیز یک مانع دیگر در اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد است. در بسیاری از مراکز درمانی، به ویژه در مناطق کمبرخوردار، امکان دسترسی به مقالات علمی و منابع آموزشی محدود است و این مسئله اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد را دشوار می‌کند. نبود دسترسی به منابع معتبر، می‌تواند پرستاران و ماماها را از استفاده از آخرین و بهترین روش‌های درمانی محروم سازد و در نتیجه، کیفیت مراقبت ارائه‌شده به بیماران کاهش یابد.

با توجه به این چالش‌ها، مسئله‌ای که در این مقاله به آن پرداخته خواهد شد، بررسی جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی است. این مقاله سعی دارد به این پرسش‌ها پاسخ دهد که چگونه می‌توان در چارچوب قوانین و مقررات، مراقبتی مبتنی بر شواهد ارائه داد و در عین حال به اصول اخلاقی و حقوق بیماران نیز احترام گذاشت. علاوه بر آن، به ارائه راهکارهایی برای بهبود اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد در محیط‌های بالینی پرداخته خواهد شد تا پرستاران و ماماها بتوانند با اطمینان و مسئولیت‌پذیری بیشتری به ارائه خدمات بپردازند. [1]

3. اهمیت موضوع

مراقبت مبتنی بر شواهد یکی از مهم‌ترین رویکردهای معاصر در نظام‌های سلامت است که تأثیر چشمگیری بر کیفیت و ایمنی خدمات درمانی، به ویژه در حوزه‌های پرستاری و مامایی دارد. این رویکرد با ترکیب دانش علمی و تجربیات بالینی، تلاش می‌کند تا بهترین و به‌روزترین شیوه‌های درمانی را برای بیماران فراهم کند. اما در کنار تمامی این مزایا، اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی با چالش‌های حقوقی و اخلاقی مواجه است که اهمیت این موضوع را دوچندان می‌کند. فهم و تحلیل این جنبه‌ها می‌تواند به پرستاران و ماماها کمک کند تا ضمن ارائه بهترین مراقبت‌ها، به حقوق و ارزش‌های بیماران نیز احترام بگذارند.

اولین اهمیت این موضوع به **حفظ و بهبود کیفیت مراقبت‌های درمانی** بازمی‌گردد. مراقبت مبتنی بر شواهد به پرستاران و ماماها این امکان را می‌دهد تا با اتکا به تحقیقات علمی و داده‌های دقیق، تصمیمات درمانی مؤثرتری بگیرند و از آزمون و خطاهای غیرضروری بپرهیزند. این امر به بهبود وضعیت سلامت بیماران منجر می‌شود و رضایت آن‌ها از خدمات درمانی را افزایش می‌دهد. با این حال، اجرای مؤثر این رویکرد نیازمند رعایت اصول و چارچوب‌های حقوقی و اخلاقی است که مانع از بروز مشکلات قانونی و تضادهای اخلاقی در تصمیم‌گیری‌های بالینی شود.

دومین اهمیت موضوع به **حمایت از حقوق و کرامت بیماران** مربوط است. در نظام‌های سلامت، بیماران حق دارند که در تصمیمات درمانی مشارکت کنند و از گزینه‌های درمانی و عوارض احتمالی آن‌ها آگاه شوند. این مسئله به‌ویژه در مراقبت مبتنی بر شواهد اهمیت می‌یابد، زیرا پرستاران و ماماها باید بتوانند شواهد علمی را به شکلی شفاف و قابل فهم برای بیماران توضیح دهند و آن‌ها را در فرآیند تصمیم‌گیری مشارکت دهند. این امر نه تنها اعتماد بین بیمار و تیم درمانی را افزایش می‌دهد، بلکه باعث احترام به استقلال و حقوق بیماران نیز می‌شود. [2]

سومین دلیل اهمیت این موضوع، **پیشگیری از مشکلات قانونی** و کاهش خطرات قضایی است. پرستاران و ماماها به عنوان افرادی که مستقیماً با بیماران در ارتباط هستند، در معرض شکایات و مسائل حقوقی قرار دارند. در صورتی که مراقبت‌های مبتنی بر شواهد بدون در نظر گرفتن جنبه‌های حقوقی و اخلاقی اجرا شوند، ممکن است به تبعات قانونی منجر گردد. برای مثال، عدم رعایت حریم خصوصی بیمار یا تصمیم‌گیری‌های غیرمستند می‌تواند پیامدهای حقوقی داشته باشد. آگاهی از قوانین و مقررات مرتبط، به پرستاران و ماماها این امکان را می‌دهد تا ضمن ارائه مراقبتی علمی و مستند، از خود در برابر مشکلات قانونی نیز محافظت کنند.

چهارمین اهمیت موضوع در **ارتقای استانداردهای حرفه‌ای و افزایش مسئولیت‌پذیری** پرستاران و ماماها نهفته است. با اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد، سطح دانش و مهارت حرفه‌ای در میان پرستاران و ماماها بهبود می‌یابد و این امر باعث ارتقای جایگاه حرفه‌ای آنان می‌شود. در عین حال، مسئولیت‌پذیری در تصمیمات درمانی افزایش می‌یابد، چرا که پرستاران و ماماها باید بتوانند تصمیمات خود را بر اساس شواهد معتبر و مطابق با اصول اخلاقی و حقوقی بگیرند.

در نهایت، **افزایش کارآمدی و بهینه‌سازی منابع** از دیگر اهمیت‌های این موضوع است. مراقبت مبتنی بر شواهد با به‌کارگیری شیوه‌های علمی و اثربخش، از استفاده نادرست و هدررفت منابع مالی و انسانی جلوگیری می‌کند. این مسئله به ویژه در محیط‌های درمانی که با محدودیت منابع مواجه هستند، بسیار حیاتی است. رعایت اصول اخلاقی و حقوقی در اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد، باعث استفاده بهینه از منابع و کاهش هزینه‌ها خواهد شد. [1]

با توجه به این موارد، بررسی جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد، به عنوان یک نیاز اساسی در پرستاری و مامایی مطرح است. فهم دقیق این جنبه‌ها نه تنها به بهبود کیفیت و ایمنی مراقبت‌ها کمک می‌کند، بلکه باعث ارتقای استانداردهای حرفه‌ای و حفظ حقوق بیماران نیز خواهد شد.

4. پیشینه تحقیق

در دهه‌های اخیر، رویکرد مراقبت مبتنی بر شواهد به یکی از مباحث برجسته در حوزه‌های پزشکی، پرستاری و مامایی تبدیل شده است. این رویکرد، با تأکید بر تلفیق دانش علمی و تجربیات عملی، تلاش می‌کند تا مراقبت‌هایی را ارائه دهد که بر اساس شواهد علمی معتبر و به‌روز باشد. تحقیقات بسیاری نشان داده‌اند که استفاده از این رویکرد، منجر به بهبود کیفیت خدمات درمانی، کاهش خطاهای پزشکی، و افزایش رضایت بیماران می‌شود. با این حال، یکی از چالش‌های اصلی در پیاده‌سازی مراقبت مبتنی بر شواهد، پیچیدگی‌های حقوقی و اخلاقی مرتبط با آن است.

در پژوهش‌ها، به موانع و محدودیت‌هایی در اجرای این رویکرد اشاره شده است. کمبود دسترسی به شواهد علمی معتبر، مشکلات مالی و زیرساختی، و همچنین عدم آمادگی مراکز درمانی از جمله عواملی هستند که اجرای کامل مراقبت مبتنی بر شواهد را دشوار می‌سازند. در عین حال، مطالعات نشان داده‌اند که آموزش پرستاران و ماماها در زمینه استفاده از شواهد علمی و آگاهی از اصول اخلاقی و حقوقی، می‌تواند نقش مهمی در بهبود این وضعیت داشته باشد.

تحقیقات در زمینه جنبه‌های اخلاقی و حقوقی مراقبت مبتنی بر شواهد نیز به عوامل مختلفی پرداخته‌اند، از جمله حق آگاهی و مشارکت بیمار در تصمیم‌گیری‌های درمانی، حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات پزشکی، و رعایت اصول عدالت و انصاف در ارائه مراقبت‌ها. نتایج مطالعات نشان داده‌اند که رعایت این اصول نه تنها باعث بهبود روابط بین بیمار و تیم درمانی می‌شود، بلکه به افزایش اعتماد بیماران به نظام‌های درمانی نیز کمک می‌کند.

همچنین در پیشینه مطالعاتی، به نقش فناوری‌های نوین در تسهیل دسترسی به شواهد علمی و ابزارهای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد پرداخته شده است. استفاده از فناوری‌های دیجیتال و سیستم‌های اطلاعاتی، امکان دسترسی سریع‌تر به داده‌های علمی و تسهیل فرایندهای تصمیم‌گیری را فراهم می‌آورد. با این حال، تحقیقات نشان می‌دهند که این فناوری‌ها باید در چارچوب اصول اخلاقی و حقوقی مناسب به کار گرفته شوند تا خطرات مرتبط با محرمانگی اطلاعات و حریم خصوصی بیماران کاهش یابد. [3]

پیشینه تحقیق در این زمینه همچنین به اهمیت توسعه و تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های مشخص برای اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد اشاره دارد. ایجاد چارچوب‌های قانونی و اخلاقی برای حمایت از این رویکرد، می‌تواند به پرستاران و ماماها کمک کند تا با اطمینان بیشتری از شواهد علمی بهره‌برداری کرده و به اصول حرفه‌ای و اخلاقی پایبند باشند. در نهایت، بر اساس مطالعات گذشته، تقویت آموزش و تربیت نیروهای متخصص در این حوزه و ایجاد فضای حمایتی و فرهنگی مناسب در مراکز درمانی، از الزامات اجرایی موفقیت‌آمیز مراقبت مبتنی بر شواهد به شمار می‌آید. پیشینه این پژوهش‌ها بیانگر این است که بررسی جنبه‌های حقوقی و اخلاقی در مراقبت مبتنی بر شواهد نه تنها به افزایش کارآمدی و اثرگذاری مراقبت‌ها کمک می‌کند، بلکه پایه‌ای برای بهبود نظام‌های سلامت و تقویت مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای پرستاران و ماماها نیز محسوب می‌شود.

5. ابعاد اخلاقی در مراقبت مبتنی بر شواهد

مراقبت مبتنی بر شواهد به عنوان رویکردی نوین در نظام‌های سلامت، چالش‌های اخلاقی متعددی را برای پرستاران و ماماها به همراه دارد. این چالش‌ها در حوزه‌های مختلفی از جمله احترام به حقوق بیماران، آگاهی‌رسانی کامل، محرمانگی اطلاعات و عدالت در ارائه خدمات قابل بررسی هستند. در اینجا به بررسی ابعاد اصلی اخلاقی که در پیاده‌سازی مراقبت مبتنی بر شواهد اهمیت دارند می‌پردازیم:

1.5 احترام به حق بیماران در تصمیم‌گیری درمانی

یکی از اصول اساسی اخلاق پزشکی، حق تصمیم‌گیری و مشارکت بیمار در فرایند درمان است. در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها باید بتوانند شواهد علمی را به زبانی ساده و قابل‌فهم برای بیماران توضیح دهند تا بیماران از تمامی جوانب درمان مطلع باشند و بتوانند با آگاهی کامل در تصمیم‌گیری مشارکت کنند. رعایت این اصل، احترام به استقلال بیمار و حق او در انتخاب نوع درمان است و در نهایت به افزایش رضایت و اعتماد بیماران منجر می‌شود. با این حال، در برخی موارد ممکن است بین شواهد علمی و باورهای شخصی یا فرهنگی بیمار تعارض ایجاد شود که در این صورت، پرستاران و ماماها با چالش اخلاقی مهمی مواجه خواهند شد. [3]

2.5 اصل آگاهی‌رسانی و رضایت آگاهانه

یکی از اصول اخلاقی مهم در مراقبت مبتنی بر شواهد، کسب رضایت آگاهانه از بیمار است. رضایت آگاهانه به این معناست که بیمار باید با تمامی جوانب درمان، از جمله مزایا، معایب، و احتمالات نتایج درمانی آشنا شود و پس از آن، با رضایت و اراده کامل به اجرای درمان پردازد. در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها وظیفه دارند که اطلاعات دقیق و شفاف در مورد گزینه‌های درمانی مبتنی بر شواهد را به بیمار ارائه دهند. در صورتی که بیمار به دلیل ناآگاهی یا ضعف در درک مفاهیم علمی نتواند اطلاعات را به‌درستی بفهمد، لازم است که با زبان ساده‌تر و ابزارهای مختلفی مثل تصاویر و مثال‌های عملی برای توضیح موضوع استفاده شود.

3.5 تعهد به ارائه بهترین شواهد و پرهیز از آسیب‌های احتمالی

یکی دیگر از جنبه‌های اخلاقی مهم در مراقبت مبتنی بر شواهد، اصل «عدم آسیب» است که به معنای جلوگیری از هر گونه آسیبی است که ممکن است به بیمار وارد شود. در این راستا، پرستاران و ماماها موظفند تا با استفاده از معتبرترین شواهد علمی، از روش‌هایی بهره بگیرند که کمترین آسیب را به بیمار برسانند. همچنین، آن‌ها باید از آزمون و خطاهای غیرضروری پرهیز کرده و تنها از روش‌های درمانی استفاده کنند که شواهد علمی قوی و تاییدشده‌ای دارند. در صورتی که شواهد علمی کافی در دسترس نباشد یا روش درمانی ریسک بالایی داشته باشد، اخلاق حرفه‌ای ایجاب می‌کند که بیمار در جریان قرار گیرد و تصمیم نهایی با آگاهی کامل اتخاذ شود. [2]

4.5 رعایت اصل عدالت و انصاف در ارائه مراقبت

رعایت عدالت و انصاف در ارائه خدمات، یکی دیگر از اصول اخلاقی مهم در مراقبت مبتنی بر شواهد است. این اصل ایجاب می‌کند که تمامی بیماران بدون توجه به جنسیت، نژاد، وضعیت اقتصادی و فرهنگی، به مراقبتی با کیفیت و بر اساس شواهد علمی دسترسی داشته باشند. در محیط‌های درمانی، ممکن است محدودیت منابع و امکانات، ارائه مراقبت را تحت تأثیر قرار دهد. پرستاران و ماماها باید تلاش کنند تا این محدودیت‌ها باعث کاهش کیفیت مراقبت بیماران نگردد و عدالت در ارائه خدمات حفظ شود. در این راستا، آن‌ها باید با استفاده از منابع موجود، بهترین شیوه‌های درمانی را انتخاب کرده و با اولویت‌بندی مناسب، از توزیع ناعادلانه منابع جلوگیری کنند.

5.5 حفظ محرمانگی و حریم خصوصی بیماران

یکی از اصول اخلاقی مهم در هر نوع مراقبت درمانی، حفظ محرمانگی و حریم خصوصی بیماران است. در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها با حجم وسیعی از داده‌ها و اطلاعات پزشکی بیماران سر و کار دارند و موظفند که این اطلاعات را محرمانه نگه دارند و از افشای غیرضروری آن‌ها جلوگیری کنند. همچنین، در صورت استفاده از داده‌های بیمار برای تحلیل و تحقیق به منظور بهبود شواهد علمی، لازم است که رضایت بیمار جلب شود و هویت وی به صورت محرمانه حفظ گردد. [3]

6.5 مدیریت تعارضات اخلاقی و فرهنگی

در برخی موارد، مراقبت مبتنی بر شواهد ممکن است با عقاید فرهنگی، دینی و باورهای شخصی بیماران در تضاد باشد. در این شرایط، پرستاران و ماماها با یک تعارض اخلاقی روبرو هستند که باید به دقت مدیریت شود. احترام به باورهای بیمار و رعایت شواهد علمی ممکن است در برخی شرایط چالش‌برانگیز باشد. در چنین مواردی، باید با بیمار به طور شفاف صحبت شود و تلاش شود تا با گفتگو و تبادل نظر به یک توافق مناسب دست یابند. در صورت امکان، ممکن است نیاز به مشاوره با متخصصان اخلاقی یا حتی روان‌شناسان باشد تا بهترین تصمیم با در نظر گرفتن نیازهای بیمار اتخاذ گردد.

7.5 تعهد به بهبود و توسعه دانش علمی و اخلاقی

مراقبت مبتنی بر شواهد نیازمند به‌روزرسانی مداوم دانش و مهارت‌های پرستاران و ماماها است. آن‌ها موظفند تا همواره از جدیدترین یافته‌های علمی و اصول اخلاقی آگاه باشند و خود را به‌روز نگه دارند. این تعهد به یادگیری مستمر و بهبود دانش، نه تنها یک مسئولیت حرفه‌ای است، بلکه یک تعهد اخلاقی نیز محسوب می‌شود که بر کیفیت مراقبت‌ها تأثیر مستقیم دارد.

به طور کلی، رعایت این اصول اخلاقی در مراقبت مبتنی بر شواهد نه تنها به بهبود روابط بیمار و تیم درمانی کمک می‌کند، بلکه به ارتقای کیفیت خدمات درمانی و افزایش اعتماد بیماران به نظام‌های سلامت نیز منجر می‌شود. اجرای این اصول اخلاقی نیازمند آگاهی، آموزش و آمادگی پرستاران و ماماها است و می‌تواند به پیشرفت و توسعه این رویکرد نوین در حوزه سلامت کمک شایانی کند. [1]

6. ابعاد حقوقی در مراقبت مبتنی بر شواهد

مراقبت مبتنی بر شواهد، علاوه بر ابعاد اخلاقی، مستلزم رعایت اصول و ضوابط حقوقی است که اجرای صحیح و بدون تعارض آن را در محیط‌های درمانی تضمین کند. این اصول حقوقی به منظور حمایت از حقوق بیماران، حفظ حریم خصوصی، تضمین ایمنی و اطمینان از مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای پرستاران و ماماها تدوین شده‌اند. در اینجا، به ابعاد اصلی حقوقی در مراقبت مبتنی بر شواهد پرداخته می‌شود:

6.1 حق آگاهی و رضایت آگاهانه بیمار

حق آگاهی و رضایت آگاهانه، یکی از مهم‌ترین اصول حقوقی در نظام‌های درمانی است که به بیماران حق می‌دهد تا با تمامی اطلاعات لازم در مورد فرآیند درمان، خطرات و نتایج احتمالی آشنا شوند و سپس به طور آگاهانه رضایت خود را اعلام کنند. در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها موظفند تا شواهد علمی مرتبط با درمان را به زبان ساده و شفاف برای بیماران توضیح دهند و به آن‌ها کمک کنند که تصمیمات خود را بر اساس اطلاعات دقیق و جامع بگیرند. عدم رعایت این اصل ممکن است منجر به عواقب قانونی و شکایات قضایی گردد.

6.2 مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای و مستندسازی

یکی دیگر از ابعاد حقوقی مهم در مراقبت مبتنی بر شواهد، مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای و مستندسازی دقیق فرآیندهای درمانی است. پرستاران و ماماها باید تمامی مراحل درمان و تصمیمات اتخاذ شده را به صورت دقیق و کامل مستند کنند و به شیوه‌ای عمل کنند که مسئولیت‌های حرفه‌ای خود را به درستی بر عهده بگیرند. مستندسازی مناسب و دقیق به عنوان یک مدرک قانونی محسوب می‌شود و در صورت بروز هرگونه اختلاف یا شکایت، می‌تواند از تیم درمانی در برابر ادعاهای بیماران محافظت کند. همچنین، پرستاران و ماماها باید اطمینان حاصل کنند که تمامی تصمیمات درمانی بر اساس شواهد علمی معتبر و به‌روز اتخاذ شده‌اند و تمامی مراحل و اقدامات درمانی در پرونده بیمار به‌طور مستند ثبت شوند. [2]

6.3 حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات

رعایت حریم خصوصی و حفظ محرمانگی اطلاعات بیماران از اصول حقوقی مهم در تمامی مراقبت‌های درمانی است. در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها با داده‌ها و اطلاعات حساس بیماران سر و کار دارند و ملزم به رعایت این اصول هستند. اطلاعات شخصی و درمانی بیماران نباید بدون اجازه آنان در اختیار دیگران قرار گیرد و استفاده از این اطلاعات در تحقیقات و تحلیل‌های آماری نیز نیازمند رضایت بیمار است. تخطی از این اصول می‌تواند پیامدهای قانونی داشته باشد و منجر به شکایات و حتی پیگردهای قضایی گردد.

6.4 احترام به حقوق فرهنگی و مذهبی بیماران

از دیگر ابعاد حقوقی مراقبت مبتنی بر شواهد، احترام به حقوق فرهنگی و مذهبی بیماران است. نظام‌های درمانی موظفند حقوق و باورهای فرهنگی، مذهبی و شخصی بیماران را محترم بشمارند و این مسئله به‌ویژه در شرایطی که رویکرد مبتنی بر شواهد با ارزش‌های بیمار در تضاد است، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. پرستاران و ماماها باید این موضوع را مدنظر داشته باشند و در صورت بروز هرگونه اختلاف، به جای تحمیل یک رویکرد درمانی، با بیمار مشورت کرده و سعی در یافتن راهکاری مشترک کنند. عدم رعایت این اصل می‌تواند به شکایت‌های قانونی از سوی بیماران منجر شود و در برخی موارد حتی پیگردهای قضایی نیز در پی داشته باشد.

6.5 جلوگیری از تبعیض در ارائه خدمات

عدالت و عدم تبعیض در ارائه خدمات درمانی از دیگر اصول حقوقی مرتبط با مراقبت مبتنی بر شواهد است. پرستاران و ماماها باید بدون توجه به جنسیت، نژاد، وضعیت اقتصادی یا هر عامل دیگری، بهترین مراقبت‌ها را به تمامی بیماران ارائه دهند. این اصل حقوقی به خصوص در محیط‌های درمانی با محدودیت منابع و امکانات اهمیت دارد، جایی که پرستاران و ماماها ممکن است مجبور به تصمیم‌گیری در مورد تخصیص منابع باشند. رعایت عدالت و برخورداری همه بیماران از مراقبت‌های برابر و بر اساس شواهد علمی می‌تواند اعتماد بیماران را به نظام درمانی افزایش داده و از مشکلات قانونی ناشی از تبعیض جلوگیری کند. [3]

6.6 الزامات قانونی برای استفاده از شواهد علمی

در مراقبت مبتنی بر شواهد، استفاده از شواهد علمی به‌روز و معتبر اهمیت بالایی دارد. قوانین و مقرراتی وجود دارند که پرستاران و ماماها را ملزم به استفاده

از منابع علمی قابل اعتماد و معتبر می‌کنند. این الزام به این معنی است که استفاده از اطلاعات نامعتبر یا شواهد علمی نادرست می‌تواند منجر به عواقب قانونی شود و حتی در صورت بروز آسیب به بیمار، پرستاران و ماماها را در معرض مسئولیت‌های قانونی قرار دهد. بنابراین، پرستاران و ماماها باید دانش خود را به‌طور مداوم به‌روز کنند و به استفاده از منابع علمی معتبر و به‌روز متعهد باشند.

6.7 پیروی از استانداردها و دستورالعمل‌های قانونی

مراقبت مبتنی بر شواهد باید بر اساس استانداردها و دستورالعمل‌های ملی و بین‌المللی انجام شود. این دستورالعمل‌ها شامل شیوه‌های استاندارد شده برای ارائه مراقبت، دستورالعمل‌های مرتبط با سلامت و ایمنی، و همچنین پروتکل‌های مرتبط با استفاده از شواهد علمی است. پرستاران و ماماها باید با این دستورالعمل‌ها آشنا باشند و از آن‌ها پیروی کنند. عدم رعایت استانداردها و دستورالعمل‌ها می‌تواند به مشکلات حقوقی منجر شود و در صورت بروز خطا یا حادثه، ممکن است پرستار یا ماما تحت پیگرد قانونی قرار گیرد.

6.8 آگاهی از حقوق بیماران و تعهد به حمایت از آن‌ها

پرستاران و ماماها در مراقبت مبتنی بر شواهد باید به خوبی با حقوق بیماران آشنا باشند و در جهت حمایت از این حقوق تلاش کنند. بیماران از حقوقی مانند حق آگاهی، حق انتخاب، حق محرمانگی اطلاعات، و حق مشارکت در تصمیم‌گیری درمانی برخوردارند. آگاهی از این حقوق به پرستاران و ماماها کمک می‌کند تا در چارچوب قوانین و مقررات عمل کنند و از بروز مشکلات قانونی جلوگیری شود. [4]

6.9 مدیریت صحیح خطاها و گزارش‌دهی

در حوزه مراقبت‌های درمانی، وقوع خطاها و اشتباهات انسانی امری اجتناب‌ناپذیر است. اما در مراقبت مبتنی بر شواهد، پرستاران و ماماها موظفند که در صورت وقوع هرگونه خطا یا اشتباه، آن را به سرعت گزارش کنند و در جهت رفع آن اقدام نمایند. رعایت این اصل به معنای پذیرش مسئولیت قانونی است و در صورت بروز خطا، می‌تواند از پیامدهای حقوقی و قضایی جلوگیری کند. گزارش‌دهی صحیح و شفاف از خطاها همچنین به بهبود کیفیت مراقبت‌ها و جلوگیری از تکرار اشتباهات مشابه کمک می‌کند.

به طور کلی، ابعاد حقوقی در مراقبت مبتنی بر شواهد به پرستاران و ماماها کمک می‌کند تا با رعایت قوانین و مقررات حقوقی، مراقبتی ایمن و با کیفیت برای بیماران ارائه دهند و در عین حال از خود در برابر مشکلات و پیامدهای قانونی محافظت کنند. رعایت این اصول می‌تواند موجب ارتقای جایگاه حرفه‌ای و بهبود سطح اعتماد بیماران به نظام‌های درمانی گردد و از بروز تعارضات حقوقی در فرآیند مراقبت جلوگیری نماید. [2]

7. چالش‌ها و موانع اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی

مراقبت مبتنی بر شواهد رویکردی است که در آن تصمیم‌گیری‌های درمانی بر پایه شواهد علمی و داده‌های تجربی انجام می‌شود و هدف آن ارتقای کیفیت مراقبت، کاهش خطاهای پزشکی و افزایش رضایت بیماران است. با وجود مزایای این رویکرد، اجرای آن در حوزه پرستاری و مامایی با چالش‌ها و موانع متعددی مواجه است که در ادامه به مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود.

7.1 کمبود منابع علمی و محدودیت دسترسی به شواهد معتبر

یکی از بزرگترین موانع اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد، عدم دسترسی کافی به منابع علمی به‌روز و معتبر است. بسیاری از مراکز درمانی، به‌ویژه در مناطق

محروم، از دسترسی به مجلات علمی و پایگاه‌های داده تحقیقاتی بی‌بهره‌اند. همچنین، هزینه‌های بالا برای اشتراک‌گیری و دسترسی به مقالات علمی و

تحقیقات جدید می‌تواند برای پرستاران و ماماها چالشی بزرگ باشد. بدون دسترسی به شواهد علمی معتبر، امکان ارائه مراقبت بر اساس شواهد کاهش می‌یابد.

و پرستاران مجبور به استفاده از دانش قدیمی و منابع محدود می‌شوند.

7.2 فقدان آموزش‌های لازم و مهارت‌های تحلیلی

یکی دیگر از موانع عمده، نبود آموزش‌های مناسب و کافی برای پرستاران و ماماها در زمینه تحلیل و ارزیابی شواهد علمی است. بسیاری از پرستاران و ماماها توانایی کافی برای تجزیه و تحلیل شواهد علمی و ارزیابی کیفیت و اعتبار آن‌ها را ندارند. علاوه بر این، آموزش‌های دانشگاهی نیز معمولاً تأکید زیادی بر به‌کارگیری عملی شواهد علمی ندارند و بیشتر بر مفاهیم نظری متمرکز هستند. این مسئله می‌تواند باعث شود که حتی با وجود دسترسی به شواهد علمی، پرستاران و ماماها نتوانند از آن‌ها به‌درستی استفاده کنند. [4]

7.3 مقاومت فرهنگی و نپذیرفتن تغییرات

فرهنگ کاری موجود در بسیاری از مراکز درمانی ممکن است به‌صورت ناخودآگاه در برابر تغییرات مقاومت نشان دهد. در برخی محیط‌ها، استفاده از شواهد علمی به دلیل عدم پذیرش تغییرات جدید در روش‌های درمانی و توجه به روش‌های قدیمی، کمتر مورد استقبال قرار می‌گیرد. این مقاومت می‌تواند ناشی از نگرش‌های سنتی، تمایل به حفظ وضعیت موجود، یا ترس از شکست و عدم آشنایی با رویکردهای جدید باشد. ایجاد تغییر در فرهنگ کاری و آموزش‌های لازم برای پذیرش این رویکرد می‌تواند بسیار زمان‌بر و دشوار باشد.

7.4 کمبود زمان و فشار کاری بالا

کمبود زمان و فشار کاری بالا از چالش‌های دیگری است که پرستاران و ماماها با آن روبرو هستند. در محیط‌های درمانی شلوغ و پرکار، پرستاران ممکن است فرصت کافی برای جستجوی شواهد علمی و تحلیل آن‌ها نداشته باشند. وظایف متعدد و مسئولیت‌های سنگین باعث می‌شود که پرستاران زمان کافی برای به‌کارگیری دانش مبتنی بر شواهد نداشته باشند و به روش‌های معمول و رایج خود اکتفا کنند. این موضوع به ویژه در شیفت‌های طولانی و پرکار مراکز درمانی، چالش‌برانگیزتر می‌شود و می‌تواند مانعی جدی در مسیر اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد باشد.

7.5 عدم حمایت و نبود انگیزه‌های سازمانی

در بسیاری از مراکز درمانی، حمایت کافی برای اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد وجود ندارد. نبود زیرساخت‌های مناسب و عدم حمایت‌های مالی و سازمانی، اجرای این رویکرد را برای پرستاران دشوار می‌کند. برخی از مراکز درمانی انگیزه‌ها و پاداش‌های کافی برای پرستارانی که از شواهد علمی استفاده می‌کنند فراهم نمی‌کنند و حتی ممکن است فشار بیشتری بر آن‌ها وارد کنند. همچنین، نبود رهبران و مدیرانی که به اهمیت استفاده از شواهد علمی اعتقاد داشته باشند، اجرای این رویکرد را با موانع بیشتری مواجه می‌سازد. [3]

7.6 کمبود زیرساخت‌های فناوری اطلاعات

مراقبت مبتنی بر شواهد نیازمند دسترسی سریع و آسان به منابع علمی، پایگاه‌های داده و ابزارهای تحلیل اطلاعات است. در صورتی که مراکز درمانی از زیرساخت‌های فناوری اطلاعات مناسب برخوردار نباشند، پرستاران و ماماها قادر به استفاده از شواهد علمی و به‌روز نخواهند بود. استفاده از فناوری‌های نوین مانند سیستم‌های اطلاعاتی درمانی و نرم‌افزارهای تحلیل داده‌ها می‌تواند در جمع‌آوری و تحلیل شواهد علمی مؤثر باشد، اما نبود این زیرساخت‌ها می‌تواند به یک مانع جدی تبدیل شود و کارایی و اثربخشی مراقبت مبتنی بر شواهد را کاهش دهد.

7.7 موانع اقتصادی و بودجه محدود

در بسیاری از مراکز درمانی، بودجه کافی برای به‌روزرسانی منابع علمی، آموزش پرستاران، و ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز برای اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد وجود ندارد.

محدودیت‌های مالی ممکن است باعث شود که مراکز درمانی از اولویت‌بندی‌هایی برخوردار شوند که به نفع استفاده از روش‌های سنتی و مقرون‌به‌صرفه است، در حالی که استفاده از شواهد علمی و انجام تحقیقات به‌روز نیازمند سرمایه‌گذاری بیشتری است. این محدودیت‌ها باعث می‌شود که مراقبت مبتنی بر شواهد نتواند به طور کامل و مؤثر در این مراکز اجرا شود.

7.8 نبود استانداردها و دستورالعمل‌های مشخص

در برخی موارد، استانداردها و دستورالعمل‌های مشخصی برای اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد وجود ندارد و یا این دستورالعمل‌ها به‌درستی تدوین نشده‌اند. نبود این استانداردها باعث می‌شود که پرستاران و ماماها در تشخیص و استفاده از شواهد علمی با ابهامات مواجه شوند و در برخی مواقع تصمیم‌گیری‌های نادرست بگیرند. تدوین استانداردهای ملی و بین‌المللی برای استفاده از شواهد علمی و ارائه دستورالعمل‌های واضح می‌تواند به پرستاران و ماماها کمک کند تا با اطمینان بیشتری از شواهد علمی بهره‌برداری کنند. [5]

7.9 عدم پیگیری و ارزیابی مداوم کیفیت مراقبت

مراقبت مبتنی بر شواهد نیازمند ارزیابی و پیگیری مداوم است تا اطمینان حاصل شود که روش‌های به‌کار گرفته شده واقعاً موثر بوده‌اند و نتایج مطلوبی به دست آمده است. در برخی مراکز درمانی، پیگیری و ارزیابی کیفی به دلیل کمبود نیروی انسانی و منابع مالی به خوبی انجام نمی‌شود و این موضوع می‌تواند مانعی در اجرای کامل مراقبت مبتنی بر شواهد باشد. بدون ارزیابی منظم، امکان تصحیح خطاها و بهبود مستمر در استفاده از شواهد علمی کاهش می‌یابد.

7.10 چالش‌های حقوقی و قانونی

در برخی موارد، اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد ممکن است با چالش‌های حقوقی و قانونی مواجه شود. برای مثال، اگر شواهد علمی جدید روش‌های درمانی سنتی را به چالش بکشد، ممکن است برای پرستاران و ماماها در ارائه این روش‌های جدید محدودیت‌هایی ایجاد شود. همچنین، عدم آگاهی از حقوق بیماران و رعایت اصول قانونی در استفاده از شواهد علمی می‌تواند منجر به مشکلات حقوقی و قانونی گردد که اجرای این رویکرد را پیچیده‌تر می‌کند.

به طور کلی، اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی با چالش‌ها و موانع متعددی روبروست. برای غلبه بر این چالش‌ها، لازم است که مراکز درمانی حمایت‌های لازم را از پرستاران و ماماها فراهم کنند، آموزش‌های مناسب ارائه دهند، و زیرساخت‌ها و منابع مورد نیاز را تأمین نمایند. این اقدامات می‌تواند به بهبود کیفیت مراقبت، افزایش کارایی پرستاران و ماماها و افزایش رضایت بیماران منجر شود.

8. حقوق بیماران و نقش آنها در فرآیند مراقبت مبتنی بر شواهد

حقوق بیماران و نقش آنها در فرآیند مراقبت مبتنی بر شواهد یکی از جنبه‌های مهم اخلاقی و قانونی در حوزه پرستاری و مامایی است. مراقبت مبتنی بر شواهد نهایتاً به استفاده از بهترین شواهد علمی برای تصمیم‌گیری‌های درمانی می‌پردازد، بلکه بر حق بیماران در انتخاب، اطلاع‌رسانی و مشارکت در فرآیند درمان تأکید دارد. در این راستا، توجه به حقوق بیماران به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر از مراقبت‌های بهداشتی ضروری است. در این بخش، به تفصیل به حقوق بیماران و نقش آنها در این فرآیند پرداخته می‌شود. [4]

8.1 حق اطلاع‌رسانی و آگاهی از شرایط درمان

یکی از حقوق اصلی بیماران، حق دسترسی به اطلاعات کامل و شفاف در مورد شرایط پزشکی و درمانی آنها است. این حق به‌ویژه در مراقبت مبتنی بر شواهد اهمیت دارد زیرا بیماران باید از مزایا، معایب، و شواهد پشت تصمیمات درمانی آگاهی پیدا کنند تا بتوانند تصمیم‌گیری‌های آگاهانه انجام دهند. این اطلاعات باید به‌صورت ساده، قابل فهم و بدون ابهام ارائه شود و تمامی جوانب فرآیند درمان، از جمله گزینه‌های مختلف درمانی، نتایج احتمالی، و ریسک‌ها به بیمار اطلاع داده شود.

- **الزام به رضایت آگاهانه:** قبل از شروع هر درمان، باید رضایت آگاهانه بیمار گرفته شود. این بدین معنی است که بیمار باید از شرایط و روند درمان به‌طور کامل مطلع باشد و به‌طور آزادانه و بدون هیچ‌گونه فشاری رضایت خود را ابراز کند. پرستاران و ماماها باید اطمینان حاصل کنند که بیمار درک کاملی از شواهد و گزینه‌های درمانی دارد.

8.2 حق انتخاب و مشارکت در فرآیند درمان

بیماران حق دارند که در فرآیند تصمیم‌گیری‌های درمانی خود مشارکت کنند. در مراقبت مبتنی بر شواهد، نقش بیمار در انتخاب بهترین روش درمانی مطابق با شواهد موجود بسیار حائز اهمیت است. این مشارکت به معنای انتقال قدرت تصمیم‌گیری به بیمار است، نه فقط به تیم درمانی. بر اساس شواهد علمی، گزینه‌های درمانی مختلف باید به بیمار معرفی شده و بیمار باید امکان انتخاب بهترین گزینه براساس ارزش‌ها، اولویت‌ها و شرایط خاص خود را داشته باشد.

- **اصول خودمختاری:** احترام به خودمختاری بیمار یکی از اصول اخلاقی پایه است. این به معنای احترام به تصمیمات بیمار در مورد درمان است، حتی اگر این تصمیمات مخالف توصیه‌های پزشکی باشد. در مراقبت مبتنی بر شواهد، این انتخاب‌ها باید بر اساس شواهد علمی معتبر و به‌صورت مستند و شفاف به بیمار منتقل شود. [6]

8.3 حق حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات پزشکی

حق حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات پزشکی یکی دیگر از حقوق اساسی بیماران است. بیماران باید اطمینان داشته باشند که اطلاعات پزشکی آنها، که شامل سوابق درمانی و وضعیت جسمانی است، تنها برای مقاصد درمانی و توسط افرادی که نیاز به اطلاع از این اطلاعات دارند، استفاده می‌شود. در فرآیند مراقبت مبتنی بر شواهد، اطلاعات مربوط به انتخاب‌های درمانی و وضعیت‌های پزشکی باید در چارچوب قوانین و مقررات حفاظت از داده‌ها محفوظ بماند.

- **قوانین محرمانگی اطلاعات:** پرستاران و ماماها باید از قوانین حقوقی و اخلاقی در زمینه حفظ محرمانگی اطلاعات آگاه باشند و هرگونه افشای غیرمجاز اطلاعات بیمار را بر اساس اصول اخلاقی و قانونی منع کنند. این امر می‌تواند به اعتماد بیمار به سیستم درمانی و کیفیت مراقبت کمک کند.

8.4 حق دریافت مراقبت عادلانه و بدون تبعیض

مراقبت مبتنی بر شواهد باید به‌طور عادلانه و بدون تبعیض به تمام بیماران ارائه شود. این به این معنا است که بیماران نباید به دلیل نژاد، جنسیت، مذهب، وضعیت اقتصادی یا هر ویژگی دیگری از دریافت مراقبت‌های بهداشتی مناسب محروم شوند. پرستاران و ماماها باید مطمئن شوند که از شواهد علمی برای تصمیم‌گیری در مورد درمان‌ها استفاده می‌کنند و هیچ نوع تبعیضی در انتخاب درمان‌ها وجود ندارد.

- **حق دسترسی برابر به درمان:** این اصل به این معنا است که تمامی بیماران، بدون در نظر گرفتن پیشینه شخصی یا اجتماعی، باید به مراقبت‌های بهداشتی با کیفیت برابر دسترسی داشته باشند. مراقبت مبتنی بر شواهد می‌تواند به عنوان ابزاری برای ارتقاء عدالت و کاهش تبعیض‌ها در فرآیند درمان مورد استفاده قرار گیرد.

8.5 حق اعتراض به درمان و توقف آن

بیماران حق دارند که در هر مرحله‌ای از فرآیند درمان، اگر تصمیم بگیرند، درمان را متوقف کنند یا درخواست تغییر روش درمانی کنند. این حق به بیمار اجازه می‌دهد تا در برابر تصمیمات تیم درمانی واکنش نشان دهد و اگر احساس کند که روش‌های درمانی به‌درستی بر اساس شواهد علمی پیاده‌سازی نمی‌شود، اعتراض کند. [5]

- **حق عدم درمان و تصمیم‌گیری مستقل:** پرستاران و ماماها باید به حق بیماران برای تغییر نظر یا توقف درمان احترام بگذارند. در صورت اتخاذ تصمیمات درمانی جدید، شواهد علمی موجود باید به‌طور واضح و شفاف به بیمار ارائه شود تا بتواند از تصمیم خود آگاهانه دفاع کند.

8.6 نقش بیماران در ارزیابی و بازخورد از فرآیند درمان

بیماران نه‌تنها باید در تصمیم‌گیری‌های درمانی مشارکت داشته باشند، بلکه باید در ارزیابی کیفیت مراقبت‌های ارائه‌شده نیز نقش داشته باشند. این به معنای فراهم کردن بسترهای لازم برای جمع‌آوری بازخورد از بیماران است تا کیفیت مراقبت‌های مبتنی بر شواهد و تأثیر آن بر نتایج درمانی سنجیده شود.

- **فرآیند ارزیابی و بازخورد:** فراهم کردن مکانیزم‌های مناسب برای بیماران تا بازخورد خود را به‌صورت محرمانه و مطمئن ارائه دهند، از جمله اقداماتی است که می‌تواند به بهبود کیفیت مراقبت مبتنی بر شواهد کمک کند. پرستاران و ماماها باید آماده دریافت نظرات و شکایات بیماران باشند و این بازخوردها را در جهت بهبود عملکرد خود به کار گیرند.

8.7 حق دسترسی به مراقبت‌های ویژه و در دسترس بودن خدمات درمانی

بیماران باید به مراقبت‌های درمانی و خدمات بهداشتی با کیفیت دسترسی داشته باشند. این حق شامل دسترسی به متخصصان، داروها و فناوری‌های پزشکی است که می‌تواند به بهترین نتیجه درمانی منجر شود. در مراقبت مبتنی بر شواهد، این دسترسی باید بر اساس شواهد علمی و به‌طور عادلانه به بیماران ارائه گردد.

- **دسترسی‌پذیری مراقبت‌های با کیفیت:** پرستاران و ماماها باید اطمینان حاصل کنند که بیماران به بهترین گزینه‌های درمانی و منابع علمی برای تصمیم‌گیری‌های آگاهانه دسترسی دارند. همچنین، باید به ارزیابی نیازهای درمانی بیماران به‌طور منصفانه و شفاف پرداخته شود.

[4]

حقوق بیماران در فرآیند مراقبت مبتنی بر شواهد نه تنها از منظر اخلاقی و انسانی اهمیت دارد، بلکه از نظر حقوقی نیز تأثیر زیادی بر کیفیت خدمات درمانی دارد. تضمین این حقوق، از جمله آگاهی، انتخاب آزادانه، حفظ حریم خصوصی، عدالت در درمان و امکان مشارکت فعال در تصمیمات درمانی، از ارکان اصلی ارائه مراقبت‌های بهداشتی باکیفیت است. این امر باعث افزایش اعتماد بیماران به سیستم درمانی و ارتقای نتایج درمانی می‌شود.

9. آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی

مراقبت مبتنی بر شواهد (EBM) به عنوان یک رویکرد علمی در حوزه بهداشت و درمان، در سال‌های اخیر نقش اساسی در ارتقای کیفیت مراقبت‌های بهداشتی و درمانی ایفا کرده است. این رویکرد با استفاده از بهترین شواهد علمی موجود در کنار تجربیات بالینی و ترجیحات بیماران، تلاش دارد تا تصمیم‌گیری‌های بالینی را بهبود بخشد. در حوزه پرستاری و مامایی، این رویکرد به طور خاص موجب تحولاتی در نحوه ارائه خدمات درمانی و مراقبتی شده است. آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در این دو حوزه با توجه به تحولات سریع علمی، فناوری‌های نوین و نیازهای متغیر جمعیت، دارای ابعاد جدیدی خواهد بود که به بررسی آن‌ها می‌پردازیم.

9.1 چابک‌سازی فناوری و داده‌های بزرگ (Big Data)

یکی از مهم‌ترین تحولات آینده در مراقبت مبتنی بر شواهد، استفاده از فناوری‌های نوین مانند داده‌های بزرگ، هوش مصنوعی و یادگیری ماشین برای تحلیل داده‌های بالینی و تحقیقاتی است. در آینده، سیستم‌های مبتنی بر داده‌های بزرگ می‌توانند حجم عظیمی از اطلاعات بالینی و تحقیقات را پردازش کنند تا شواهد جدیدی برای تصمیم‌گیری‌های درمانی فراهم کنند.

- **هوش مصنوعی در تجزیه و تحلیل شواهد:** استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی می‌تواند شواهد درمانی را با دقت بیشتری پردازش کند و گزینه‌های درمانی بهینه را با توجه به ویژگی‌های خاص هر بیمار پیشنهاد دهد. این تکنولوژی می‌تواند باعث تسریع در شناسایی شواهد جدید و بهبود روند مراقبت‌ها شود. [4]

- **پیش‌بینی روندهای بالینی:** با استفاده از داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی، پرستاران و ماماها قادر خواهند بود پیش‌بینی‌هایی دقیق‌تر از وضعیت بیمار و نیازهای درمانی آینده داشته باشند. این امر موجب ارتقای توانمندی پرستاران در تصمیم‌گیری سریع و به موقع خواهد شد.

9.2 بهبود آموزش و توسعه حرفه‌ای پرستاران و ماماها

آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی بستگی زیادی به پیشرفت‌های آموزشی در این حوزه‌ها دارد. برای اینکه پرستاران و ماماها بتوانند به طور مؤثر از شواهد علمی استفاده کنند، لازم است که در دوره‌های آموزشی خود به طور مستمر با جدیدترین تحقیقات و شواهد درمانی آشنا شوند.

- **آموزش مداوم و حرفه‌ای:** در آینده، برنامه‌های آموزشی پرستاری و مامایی باید به شکلی طراحی شوند که پرستاران را به طور مداوم در جریان آخرین پژوهش‌های علمی و شواهد بالینی قرار دهند. استفاده از دوره‌های آموزشی آنلاین و سیستم‌های یادگیری تعاملی می‌تواند به پرستاران کمک کند که به راحتی به منابع جدید دسترسی داشته باشند.

- **مهارت‌های تجزیه و تحلیل شواهد:** با پیشرفت علم و فناوری، نیاز به مهارت‌های بیشتر در تجزیه و تحلیل شواهد برای پرستاران و ماماها روز به روز افزایش خواهد یافت. آموزش این مهارت‌ها در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی می‌تواند به بهبود توانمندی‌های حرفه‌ای و کیفیت خدمات درمانی کمک کند.

9.3 توسعه تحقیقات بالینی و مشارکت پرستاران و ماماها در آن

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در مراقبت مبتنی بر شواهد، فاصله میان پژوهش‌های علمی و کاربرد عملی آن‌ها در بالین است. در آینده، انتظار می‌رود که پرستاران و ماماها به طور فعال‌تری در فرآیند تحقیقات بالینی شرکت کنند. [6]

- **مشارکت بیشتر در طراحی و اجرای تحقیقات:** پرستاران و ماماها به عنوان نیروهای اصلی در مراقبت‌های بهداشتی، باید به طور مستقیم در طراحی و اجرای تحقیقات بالینی مشارکت داشته باشند. این امر می‌تواند منجر به ارتقای کیفیت تحقیقات و همراستایی بیشتر نتایج تحقیقاتی با نیازهای واقعی بیماران شود.

- **گسترش مدل‌های تحقیقاتی بین‌رشته‌ای:** همکاری بین‌رشته‌ای میان پرستاران، ماماها، پزشکان و محققان می‌تواند زمینه‌ساز تحقیقات کاربردی‌تری باشد که بتواند مستقیماً به بهبود کیفیت مراقبت‌های مبتنی بر شواهد کمک کند. این همکاری‌ها می‌تواند به پرستاران و ماماها در به‌کارگیری شواهد علمی جدید در فرآیند درمانی‌شان کمک کند.

9.4 توسعه فرهنگ شواهد در محیط‌های درمانی

در آینده، توسعه فرهنگ مراقبت مبتنی بر شواهد در محیط‌های درمانی به یکی از اولویت‌های مهم در مراکز بهداشتی و درمانی تبدیل خواهد شد. این فرهنگ باید در سطح سازمانی و فردی نهادینه شود.

- **حمایت از پرستاران و ماماها برای استفاده از شواهد:** سازمان‌های بهداشتی باید منابع و حمایت‌های لازم برای پرستاران و ماماها فراهم کنند تا بتوانند در محیط بالینی به‌طور مؤثر از شواهد علمی استفاده کنند. این حمایت‌ها شامل دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی معتبر، زمان برای مطالعه شواهد و آموزش‌های مستمر است.
- **توسعه نگرش مثبت به شواهد در میان کادر درمانی:** ایجاد نگرش مثبت نسبت به استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری‌های بالینی در میان کادر درمانی، می‌تواند موجب ارتقای کیفیت مراقبت‌ها و رضایت بیماران شود. این نگرش باید در تمام سطوح سازمانی از جمله مدیریت و کارکنان پایین‌دست تقویت شود. [5]

9.5 رعایت حقوق بیماران و مشارکت آنها در فرآیند درمان

آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی با تأکید بر رعایت حقوق بیماران و مشارکت فعال آن‌ها در فرآیند درمان پیش خواهد رفت. بیماران به‌طور فزاینده‌ای از حق انتخاب و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های درمانی خود آگاه خواهند شد و این موضوع در تدوین و اجرای درمان‌های مبتنی بر شواهد نقش مهمی خواهد داشت.

- **مشارکت بیشتر بیماران در فرآیند درمان:** با پیشرفت‌های آینده، به‌ویژه در استفاده از فناوری‌های نوین مانند سیستم‌های اطلاعاتی سلامت، بیماران قادر خواهند بود در زمان واقعی به اطلاعات علمی و شواهد مرتبط با وضعیت خود دسترسی پیدا کنند و در تصمیم‌گیری‌های درمانی مشارکت بیشتری داشته باشند.
- **آموزش بیماران در استفاده از شواهد علمی:** پرستاران و ماماها می‌توانند با آموزش بیماران در خصوص شواهد درمانی، به آن‌ها کمک کنند تا تصمیمات آگاهانه‌تری اتخاذ کنند. این امر می‌تواند منجر به رضایت بیشتر بیماران و کاهش نارضایتی‌های مرتبط با درمان شود.

9.6 چالش‌ها و فرصت‌ها در آینده مراقبت مبتنی بر شواهد

- در حالی که آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی دارای پتانسیل‌های زیادی است، چالش‌هایی نیز در این مسیر وجود دارد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به موانع فرهنگی و سازمانی، محدودیت‌های منابع مالی و آموزش‌های ناکافی اشاره کرد. [4]
  - **چالش‌های سازمانی:** بسیاری از مراکز بهداشتی و درمانی ممکن است با مشکلاتی در پیاده‌سازی مراقبت مبتنی بر شواهد مواجه شوند، به‌ویژه در مواردی که منابع کافی برای آموزش و دسترسی به شواهد به‌روز وجود ندارد.
  - **فرصت‌های بهبود:** با توسعه فناوری و تغییرات در نظام‌های بهداشتی، فرصت‌هایی برای بهبود فرآیند مراقبت مبتنی بر شواهد در دسترس خواهد بود. افزایش همکاری‌های بین‌رشته‌ای و بهبود دسترسی به اطلاعات به‌روز، از جمله این فرصت‌هاست.
- آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی، با پیشرفت‌های فناوری، آموزش مداوم، مشارکت بیشتر در تحقیقات بالینی و ارتقای فرهنگ شواهد در محیط‌های درمانی، نویدبخش بهبود قابل‌توجهی در کیفیت مراقبت‌ها است. این تحولات می‌توانند به پرستاران و ماماها این امکان را بدهند که تصمیمات درمانی بهتری اتخاذ کنند و به بیماران خدمات بهتری ارائه دهند. در عین حال، چالش‌هایی نیز وجود دارد که باید برای حل آن‌ها اقدامات لازم صورت گیرد تا این رویکرد به‌طور مؤثر در مراقبت‌های بهداشتی به کار گرفته شود. [3]

10. راهکارها و توصیه‌ها برای بهبود جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد

مراقبت مبتنی بر شواهد، رویکردی است که با تکیه بر بهترین شواهد علمی و تجربیات موجود، به بهبود کیفیت مراقبت‌های بهداشتی کمک می‌کند. با این حال، برای اینکه این نوع مراقبت‌ها به‌درستی و به‌طور مؤثر انجام شوند، نیاز است که جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مرتبط با آن به دقت مورد توجه قرار گیرند. در این راستا، راهکارها و توصیه‌هایی ارائه می‌شوند که می‌توانند به بهبود این جنبه‌ها در پرستاری و مامایی کمک کنند:

افزایش آگاهی و آموزش در زمینه حقوق بیماران و اصول اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد

- **آموزش‌های مستمر:** ارائه آموزش‌های مستمر در زمینه اصول حقوقی و اخلاقی مراقبت‌های مبتنی بر شواهد به پرستاران و ماماها ضروری است. این آموزش‌ها باید شامل مفاهیمی مانند حقوق بیماران، حریم خصوصی، محرمانگی، مسئولیت‌پذیری و اصول اخلاقی در ارائه خدمات درمانی باشد.
- **کارگاه‌های عملی و دوره‌های آموزشی:** برگزاری کارگاه‌های عملی و دوره‌های آموزشی منظم می‌تواند به پرستاران و ماماها کمک کند تا درک بهتری از قوانین و اصول اخلاقی داشته باشند و با چالش‌های واقعی در محیط کار آشنا شوند.
- **تدوین دستورالعمل‌های آموزشی:** مراکز درمانی می‌توانند دستورالعمل‌های استاندارد برای رعایت اصول حقوقی و اخلاقی تدوین کنند و آنها را در اختیار پرستاران و ماماها قرار دهند.

تشویق به حفظ و احترام به حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات بیماران

- **اقدامات سخت‌گیرانه در حفظ محرمانگی اطلاعات:** ایجاد قوانین و رویه‌های داخلی سخت‌گیرانه در زمینه محرمانگی اطلاعات و دسترسی محدود به اطلاعات شخصی بیماران از جمله راهکارهای موثر در این زمینه است. پرستاران و ماماها باید بدانند که افشای اطلاعات بیماران بدون اجازه می‌تواند عواقب حقوقی جدی داشته باشد.
- **تأمین زیرساخت‌های امنیتی مناسب:** استفاده از سیستم‌های امن و فناوری‌های اطلاعاتی پیشرفته می‌تواند به حفظ محرمانگی اطلاعات بیماران کمک کند. به‌کارگیری نرم‌افزارها و سیستم‌های رمزگذاری شده برای ذخیره و انتقال اطلاعات بیمار، اطمینان بیشتری در حفظ حریم خصوصی ایجاد می‌کند.
- **آموزش حفظ حریم خصوصی و محرمانگی اطلاعات:** آموزش‌های تخصصی در مورد حفظ محرمانگی و حریم خصوصی به پرستاران و ماماها کمک می‌کند تا از پیامدهای حقوقی و اخلاقی در افشای غیرمجاز اطلاعات آگاه باشند.

تأکید بر رضایت آگاهانه بیمار و احترام به انتخاب‌های او

- **ارائه اطلاعات کامل و شفاف به بیماران:** پرستاران و ماماها باید تلاش کنند تا اطلاعات لازم در مورد فرآیند درمان، مزایا و معایب آن را به زبان ساده و قابل درک در اختیار بیماران قرار دهند. این شفاف‌سازی، رضایت آگاهانه بیماران را افزایش می‌دهد و از بروز اختلافات حقوقی جلوگیری می‌کند.
- **تشویق به پرسش و پاسخ:** برای اینکه بیماران به‌طور کامل از روند درمان آگاه شوند، پرستاران و ماماها باید آن‌ها را تشویق به پرسیدن سوالات کنند. پاسخ‌دهی شفاف و صحیح به سوالات بیماران، می‌تواند موجب افزایش اعتماد و کاهش ابهامات و نگرانی‌ها گردد.
- **ثبت رسمی رضایت‌نامه‌ها:** رضایت‌نامه‌های رسمی که شامل جزئیات دقیق فرآیند درمان و امضای بیمار است، می‌تواند به‌عنوان یک مدرک حقوقی در موارد لزوم مورد استفاده قرار گیرد و از پرستاران و ماماها در برابر مشکلات قانونی محافظت کند.

تعهد به رعایت عدالت و جلوگیری از تبعیض در ارائه خدمات

- **برنامه‌های آموزشی و ترویجی:** از طریق برنامه‌های آموزشی و ترویجی، اهمیت عدالت و برابری در ارائه خدمات درمانی به پرستاران و ماماها آموزش داده شود. تأکید بر حقوق برابر بیماران و عدم تبعیض بر اساس نژاد، جنسیت، مذهب و یا وضعیت اقتصادی، باید به‌عنوان یک اصل اساسی در تمام مراحل آموزش لحاظ گردد.
- **رعایت عدالت در دسترسی به منابع:** در مراکز درمانی، باید دسترسی بیماران به منابع درمانی و امکانات مراقبتی به‌صورت عادلانه انجام شود. در مواردی که محدودیت منابع وجود دارد، باید از رویکردهای مبتنی بر شواهد استفاده شود تا تخصیص منابع بر اساس نیاز واقعی بیماران باشد.
- **ارزیابی مستمر عملکرد پرستاران و ماماها:** نظارت و ارزیابی مستمر بر عملکرد پرستاران و ماماها در راستای رعایت عدالت و برابری، به ارتقای کیفیت مراقبت و رعایت اصول اخلاقی کمک می‌کند.

توسعه حمایت‌های سازمانی برای اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد

- تأمین منابع و زیرساخت‌های مورد نیاز: فراهم کردن منابع مالی و زیرساخت‌های لازم، از جمله دسترسی به پایگاه‌های داده و منابع علمی معتبر، می‌تواند پرستاران و ماماها را در ارائه مراقبت مبتنی بر شواهد یاری دهد. این امر باعث می‌شود که پرستاران بتوانند به‌صورت بهینه و مستمر از دانش و شواهد جدید بهره‌برداری کنند.
- تشویق و پاداش‌دهی برای استفاده از شواهد علمی: مراکز درمانی می‌توانند برنامه‌های تشویقی و پاداش‌دهی برای پرستارانی که در اجرای مراقبت مبتنی بر شواهد تلاش می‌کنند، ایجاد کنند. این رویکرد می‌تواند انگیزه پرستاران را برای رعایت جنبه‌های اخلاقی و حقوقی افزایش دهد.
- ایجاد کمیته‌های اخلاق و بررسی موارد خاص: تشکیل کمیته‌های اخلاق در مراکز درمانی به بررسی موارد پیچیده و سوالات اخلاقی کمک می‌کند. این کمیته‌ها می‌توانند به پرستاران و ماماها راهنمایی‌های لازم را در خصوص رعایت اصول اخلاقی و حقوقی ارائه دهند.
- تقویت مهارت‌های تحلیلی و استفاده از شواهد علمی در تصمیم‌گیری‌ها
- آموزش تحلیل شواهد و ارزیابی نتایج تحقیقاتی: برگزاری دوره‌های تخصصی برای آموزش نحوه تحلیل و ارزیابی شواهد علمی به پرستاران و ماماها کمک می‌کند تا به‌درستی از این شواهد در تصمیم‌گیری‌های خود استفاده کنند و از خطاهای احتمالی پیشگیری کنند.
- تشویق به استفاده از ابزارهای علمی و تحقیقاتی: مراکز درمانی می‌توانند استفاده از ابزارهای تحلیلی و نرم‌افزارهای علمی را به‌عنوان بخشی از فرآیند مراقبت معرفی کنند و پرستاران را به استفاده از این ابزارها برای دسترسی به شواهد علمی ترغیب نمایند.
- به‌روزرسانی دانش و شرکت در برنامه‌های آموزشی جدید: پرستاران و ماماها باید به‌طور مداوم دانش خود را به‌روز کنند و در برنامه‌های آموزشی و کارگاه‌های مرتبط با شواهد علمی جدید شرکت نمایند تا بتوانند به‌طور موثر و مطمئن از شواهد علمی در تصمیم‌گیری‌های مراقبتی استفاده کنند.

تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های اخلاقی و حقوقی واضح

- تدوین دستورالعمل‌های حقوقی و اخلاقی: مراکز درمانی باید دستورالعمل‌های واضح و جامعی برای رعایت اصول اخلاقی و حقوقی در مراقبت مبتنی بر شواهد تدوین کنند. این دستورالعمل‌ها باید تمامی جنبه‌های مرتبط با حقوق بیماران، حریم خصوصی، مسئولیت‌پذیری و عدالت را پوشش دهند.
- ارائه راهنماهای شفاف برای پرستاران و ماماها: این راهنماها باید به‌صورت عملیاتی و قابل‌فهم تهیه شوند تا پرستاران و ماماها بتوانند به‌راحتی از آن‌ها در فرآیند تصمیم‌گیری‌های خود استفاده کنند.
- پیگیری اجرای استانداردها و ارزیابی مستمر: مراکز درمانی باید فرآیندی برای پیگیری و ارزیابی اجرای این استانداردها تدوین کنند و به‌صورت مستمر رعایت اصول اخلاقی و حقوقی را مورد سنجش قرار دهند.

تشویق به گزارش‌دهی و شفافیت در مواجهه با خطاها

- ایجاد فضای ایمن برای گزارش‌دهی خطاها: مراکز درمانی باید فضایی ایجاد کنند که پرستاران و ماماها بدون ترس از برخوردهای تنبیهی، خطاها و اشتباهات خود را گزارش کنند. این رویکرد می‌تواند به بهبود فرآیندهای درمانی و کاهش خطاهای مشابه کمک کند.
- تشویق به فرهنگ شفافیت و پاسخگویی: ایجاد فرهنگ شفافیت و پاسخگویی به‌عنوان یک ارزش سازمانی، می‌تواند باعث شود که پرستاران و ماماها با مسئولیت‌پذیری بیشتری به ارائه مراقبت بپردازند و در صورت بروز خطاهای اخلاقی و حقوقی، به بررسی و تصحیح آن‌ها بپردازند.

با اجرای این راهکارها، مراکز درمانی می‌توانند جنبه‌های حقوقی و اخلاقی مراقبت مبتنی بر شواهد را بهبود بخشند و به ارتقای کیفیت و کارایی خدمات درمانی کمک کنند. رعایت این اصول و توصیه‌ها می‌تواند موجب افزایش اعتماد بیماران، کاهش اختلافات حقوقی و افزایش رضایت کارکنان بهداشتی شود.

نتیجه‌گیری

مراقبت مبتنی بر شواهد (EBM) در پرستاری و مامایی به عنوان یک رویکرد حیاتی و ضروری برای ارتقای کیفیت مراقبت‌های بهداشتی و درمانی در سال‌های اخیر شناخته شده است. این رویکرد با استفاده از بهترین شواهد علمی موجود در کنار تجربیات بالینی و ترجیحات بیماران، توانسته است بهبودی در فرایندهای درمانی و تصمیم‌گیری‌های بالینی ایجاد کند. در آینده، با پیشرفت‌های فناوری، مانند داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی، و همچنین ارتقای آموزش‌های حرفه‌ای و همکاری‌های بین‌رشته‌ای، این روند به شدت تقویت خواهد شد.

در حالی که مزایای مراقبت مبتنی بر شواهد بسیار زیاد است، موانع و چالش‌هایی نظیر کمبود منابع، نیاز به آموزش‌های مستمر، مشکلات سازمانی و موانع فرهنگی همچنان وجود دارند. بنابراین، برای دستیابی به بیشترین بهره‌وری از این رویکرد، نیاز است که سیستم‌های بهداشتی و آموزشی به‌طور مؤثر از پرستاران و ماماها حمایت کنند و دسترسی آن‌ها را به منابع علمی به‌روز تسهیل کنند.

حقوق بیماران و مشارکت فعال آن‌ها در تصمیم‌گیری‌های درمانی نیز جزو ارکان اساسی مراقبت مبتنی بر شواهد است که باید همواره مدنظر قرار گیرد. رعایت حقوق بیماران، از جمله حق آگاهی، انتخاب آزادانه، و حفظ حریم خصوصی، نه تنها موجب بهبود کیفیت درمان می‌شود، بلکه به افزایش رضایت بیماران و اعتماد به سیستم درمانی نیز کمک خواهد کرد.

در نهایت، آینده مراقبت مبتنی بر شواهد در پرستاری و مامایی به شدت وابسته به نهادهای سازای فرهنگ شواهد در محیط‌های درمانی، توانمندسازی کادر درمانی و بیماران، و توسعه مداوم فناوری‌های نوین است. به کارگیری این رویکرد می‌تواند به ارائه مراقبت‌های مؤثرتر، مبتنی بر شواهد علمی و منطبق با نیازهای فردی بیماران منجر شود و در نتیجه، کیفیت زندگی بیماران را بهبود بخشد.

منابع

- [1] حسینی، تقی نژاد، مظفری، مصیب، & صیدخانی. (2020). تاثیر آموزش رویکرد مراقبت مبتنی بر شواهد بر اساس مدل اشاعه نوآوری راجرز، در درک و پذیرش عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاران بخش‌های عفونی و داخلی بیمارستان امام رضا (ع) کرمانشاه در سال 1398. سامانه جامع مدیریت اطلاعات تحقیقات، پژوهش و فناوری، 3(3)، 0-0.
- [2] مکانی، حسینی درونکلانی، سیده زهرا، & حسین زاده. (2022). پزشکی مبتنی بر شواهد از آموزش تا عملکرد، راهکار کیفی سازی آموزشی. تعالی بالینی، 12(3)، 10-23.
- [3] گیلوری، ره گوی، زابلی پور، رفیعی وردنجانی، فلاحی خشک‌ناب، & مسعود. (2024). پست‌مدرنیسم؛ عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری: یک مطالعه مروری روایتی. مجله پرستاری و مامایی، 21(12)، 944-958.
- [4] تقی، فرزانه، آزرمی، رحمانی، & سالاری. (2022). بررسی اثربخشی آموزش مراقبت قلبی مبتنی بر شواهد بر اضطراب بیماران پس از جراحی پیوند عروق کرونر در یک بیمارستان منتخب نظامی. مجله علوم مراقبتی نظامی، 9(2)، 143-151.
- [5] صمدی، & هادی. (2023). پزشکی مبتنی بر شواهد. دایره المعارف اخلاق پزشکی اسلامی، 1(1)، 1-21.
- [6] زهرا طالبی، اکرم ثناگو، & لیلا جویباری. معذرت خواهی: قدرتی برای بهبود تعامل ارائه دهندگان سلامت با بیماران. مجله اخلاق پزشکی-علمی پژوهشی، 17(48)، 1-4.
- [7] ولی‌زاده، زمان‌زاده، بابایی، نصیب، & آوازه. (2020). چالش‌ها و راهکارهای اجرای عملکرد مبتنی بر شواهد در پرستاری: مرور نظام‌مند. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، 12(3)، 55-67.
- [8] حاجی بابایی، چراغی، & جولایی. (2023). کمیته های اخلاق بیمارستانی. دایره المعارف اخلاق پزشکی اسلامی، 1(1)، 1-13.

Abstract

Evidence-based care (EBC) is a scientific and systematic approach to delivering healthcare services that significantly impacts the quality of care and clinical decision-making. This approach utilizes the best available scientific evidence alongside clinical expertise and patient preferences to enhance service quality and improve clinical outcomes. In nursing and midwifery, evidence-based care plays a vital role in improving treatment processes, increasing patient satisfaction, and elevating care standards. This paper analyzes the various aspects of evidence-based care in nursing and midwifery, with a particular focus on its legal and ethical dimensions.

The paper discusses the challenges and barriers to implementing evidence-based care in clinical settings, such as the lack of educational resources, cultural issues, and organizational obstacles. Additionally, the paper offers solutions to improve the implementation of evidence-based care, emphasizing continuous education for nurses and midwives, the use of new technologies for data analysis, and enhancing patient participation in the decision-making process.

The legal and ethical sections of the paper stress the importance of patient rights and maintaining human dignity throughout all stages of evidence-based care. It also highlights the role of nurses and midwives in safeguarding patient rights and providing ethically and legally sound evidence-based care. Furthermore, the paper emphasizes the need for cultivating a culture of evidence-based practice at all organizational levels, particularly within healthcare facilities.

Finally, the paper explores the future of evidence-based care in nursing and midwifery, examining potential developments in areas like technology, education, and clinical research. The integration of big data, artificial intelligence, and active patient participation in the treatment process are discussed as future opportunities. Overall, this paper illustrates that evidence-based care has the potential to significantly improve care quality and clinical outcomes, playing a crucial role in advancing healthcare standards.